

Naturvernforbundet i Molde

Molde 01.09.21

nve@nve.no

Krav om revisjon av vassdragskonsesjonene for Istadvassdraget i kommunene Molde og Gjemnes

Naturvernforbundet engasjerte seg i Molde kommune sitt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel for 2021-2031 og planstrategi for 2021-2024. I et brev av 12.04.21 til kommunen tok vi opp flere tema om natur og miljø. I juni ble planene vedtatt. Kommunen vedtok å legge FNs bærekraftsmål til grunn for sin virksomhet i årene framover.

Vi tok opp at FNs bærekraftsmål 15 ikke bare handler om å hindre ødeleggelse av natur, men også om å restaurere skadet natur og økosystemer. I den sammenheng viste vi til at FN har vedtatt at 2021-2030 skal være verdens tiår for restaurering av økosystemer. Vi ønsker at NVE følger opp bærekraftsmålene.

I vår uttalelse til samfunnsplanen foreslo vi at kommunen burde engasjere seg i konsesjonsvilkårene for Grytten- og Istadutbyggingen. Behovet for endringer i konsesjonsvilkårene for Gryttenutbyggingen, som blant annet vannføringen i Mardalsfossen, vil vi komme tilbake til i et eget brev etter samarbeid med Naturvernforbundet sitt lokallag i Rauma.

Størstedelen av Istadvassdraget ligger i Molde kommune, og hovedelva har sitt utløp i Oltervågen naturreservat. På vegne av blant annet Naturvernforbundet i fylket, har Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal siden 19.3 i år prøvd å få et svar fra Molde kommune om hvilken plan kommunen har for revisjonsutfordringer knyttet til Istadvassdraget. Foreløpig er det ikke registrert svar fra Molde kommune. Vi har heller ikke informasjon om et eventuelt planlagt samarbeid mellom Gjemnes og Molde om saken.

Vi kan ikke se bort fra at når et utbyggingsområde omfatter mer enn en kommune, kan det bli krevende å få satt i gang en felles revisjonsprosess. Kommunene kan blant annet ha forskjellige interesser i et konsesjonsområde.

Tidligere har likevel Gjemnes kommunen tatt initiativ for å få i gang en revisjonsprosess. I et brev av 29.1.2008 til NVE om Istadanlegget står det blant annet:

“En revisjon av konsesjonsvilkårene for Istadvassdraget vil være med på å sikre ivaretagelse av natur og miljø i den videre utnyttinga av vassdraget. Vi mener derfor at det nå er på tide med en gjennomgang av gjeldende konsesjon.»

Det er også positivt at Rundtuva og Trollvatnet Utmarkslag i Molde i et brev av 4.7.2006 til NVE også tok initiativ til en modernisering av konsesjonsvilkårene.

Vi har ikke detaljkunnskaper om alle skadene og ulempene som er påført elvestrengene og vannene i de berørte vassdragene gjennom lang tid. Men noen observasjoner regner vi med kan komme til nytte som innspill til en revisjonsprosess.

Elvemusling er utbredt både i Skallelva og Olteråa (se <https://kart.gislink.no/elvemusling/>). Elvemusling er en rødlisteart i kategorien VU (sårbar). Etter det vi kjenner til har aldri forekomstene vært vurdert ved de tidligere konsesjonsbehandlingene for vassdraget.

Elvemuslingen er funnet i Skallelva minst opp til Langlia. En strekning som ble tørrlagt etter overføring av vannet til Olterå. Dette i form av gamle døde elvemuslinger øverst og levende elvemuslinger etter hvert som sidebekkene tilføres vann. Senest nå i sommer er det pågående registreringer i Skalleelva for å øke kunnskapsgrunnlaget om arten i området. Dette er undersøkelser i regi av Statsforvalteren og med tilskudd fra Miljødirektoratet. Det er på tide at denne nye kunnskapen om elvemuslingen blir tatt inn i vurderingene av minstevannføring, biotopforbedrende tiltak etc. i den tørrlagte Skallelva.

Slik vi leser konsesjonsvilkårene er det uttalt at elven fra Oltervatnet til Høljene skal ha en vannføring som aldri er under minstevannføring, og aldri over normal høyeste vannmengde. Denne ordlyden er høyst uklar. Dette sammen med opplysningen om at overløp i Oltervatnet ikke er visuelt synlig og kontrollerbar, er også et argument for behovet for en revisjon. Et godt kontrollsystem i en vassdragskonsesjon er vesentlig for å ta vare på naturen i et vassdrag på best mulig måte. Vi greier ikke å se hvordan allmennheten på en enkel visuell måte slik situasjonen er nå, kan følge med om regulanten følger konsesjonen for Istadutbyggingen.

Laks og ørret vandret før alle vassdragsutbyggingene opp i Opdølselva og helt opp til fossene under Silsetvannet. Så kom elvekraftverket ved Opdøl og senere overføring av Silsetvannet/Skallelva til Olterå. Dette fikk vesentlige konsekvenser med hindring av vandring av gytefisk forbi Opdøl (helt til 1960?) og tørrlegging av gyteområder og oppvekstområder i Skallelva. Dette har fått dramatiske konsekvenser for bestandene av laks, ørret og annet liv i vassdraget.

Vi vil også informere om friluftinteressene i området. De er vurderte og registrerte i Miljødirektoratet sin Naturbase.

Gjennom sine tre (?) ulike utbygginger har Istadutbyggingen hatt en gradvis utbygging i de berørte vassdragene i 100 år. Revisjonen vil således være første gang

en har muligheten for å revidere konsesjonene samlet. **Vårt hovedkrav til en revisjon av Istadutbyggingen er derfor at konsesjonen blir utformet i en samla form med utgangspunkt i standardvilkårene for en moderne vassdrags-konsesjon etter malen utarbeidet i samarbeid mellom Olje- og energi-departementet (OED) og Klima- og miljødepartementet (KLD).** Vi ønsker da en vilkårsrevisjon som ikke bare inneholder krav om minstevannføring, men også inkluderer biologiske undersøkelser/overvåking, biotopforbedrende tiltak og aktuelle kontrollerbare vilkår.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Molde
v/Knut Løken, sekretær
Lillevikvegen 4A
6412 Molde

Kopi: Molde kommune - postmottak@molde.kommune.no

Gjemnes kommune - post@gjemnes.kommune.no

Statsforvalteren i Møre og Romsdal - sfmrpost@statsforvalteren.no

Vedlegg: Bilder fra Skallelva og Olteråa sommeren 2021